

ZSSR-avantgarda demokratičnih sil v borbi za resničen in pravičen mir

Za sedmo obletnico velike Domovinske vojne je moskovska »Pravda« objavila uvodnik, ki je v njem med drugim rečeno:

Ognjena preizkušnja vojne je neizpodbitno dokazala moč in neizčrpno življenjsko silo sovjetskega socialnega in državnega sistema, njegovo nadmoč nad kapitalističnim sistemom, veliko usposobljenost in brezprimerno moralno in politično zavest sovjetske armade — njenih mož in poveljnikov — nepremagljivo enotnost vsega sovjetskega ljudstva.

Preizkušnja vojne je ponovno pokazala, da ima sovjetsko ljudstvo modrega voditelja — njegovo dobro preizkušeno borbeno avantgardo — slavno Partijo Lenina in Stalina — neutrudljivega pobudnika in organizatorja vseh naporov ljudstva, usmerjenih na poraz sovražnika. Sedem let je minulo, odkar je vojna prekinila miroljubno delo sovjetskega ljudstva in tri leta, odkar smo ponovno pričeli z miroljubnim delom. Štiri vojna leta, kakor tudi tri leta po vojne miroljubne zgradnje pričajo o moči sovjetskega sistema, o visoki moralni sovjetskega ljudstva — delavcev, kolhoznikov in intelektualcev — in dokazujejo, da vodi Partija boljševikov zapupno in spretno sovjetsko deželo po slavni poti, ki jo je začrtal Stalin.

Po prvi svetovni vojni je sovjetska dežela potrebovala šest let od dne, ko je bil konec državljanske vojne, da je vzpostavila predvojno proizvodno raven, glavne kapitalistične dežele pa so potrebovale 20 let med prvo in drugo vojno, da so vzpostavile to raven. Lanjskega oktobra je naše sovjetsko ljud-

stvo po zaslugi prednosti socialističnega sistema doseglo povprečno mesečno proizvodno raven predvojnega leta 1940.

Danes je Sovjetska zveza avantgarda vseh demokratičnih sil, ki se bore za trden mir, za ljudsko demokracijo, proti netilcem nove vojne. Pogledi vsega človeštva so danes obrnjeni proti Sovjetski zvezi v nadi, da bo junaško sovjet-

Denarna reforma v sovjetski coni Nemčije brani interese ljudstva

Šef sovjetske vojaške uprave v Nemčiji maršal Sokolovski je izdal dne 23. t. m. naredbo o izvedbi denarne reforme v sovjetski coni Nemčije. V naredbi ugotavlja, da moti separatistična denarna reforma v zapadnih conah Nemčije enotni denarni obtok, zadaja enotnosti Nemčije uničujoč udarec in pomeni dokončno cepitev dežele.

Naredba nadalje pravi, da se je sovjetska vojaška uprava zavzemala za splošno denarno reformo v vsej Nemčiji; o osnovnih točkah te splošne denarne reforme je bil v kontrolnem svetu dosežen že sporazum, vendar so njeno izvedbo preprečile ameriške, britanske in francoske zasedbene oblasti.

Ker je s tem nastal položaj, ki resno ogroža normalno obnovo in normalni razvoj mirnodobnega gospodarstva po vsej Nemčiji, je sovjetska vojaška uprava primorana, da podvzame nujne ukrepe za zaščito koristi nemškega prebivalstva ter gospodarstva v sovjetski zasedbeni coni Velikega Berlina.

Denarna reforma v sovjetski coni se

sko ljudstvo storilo vse, kar je v njegovi moči, da bo brzdalo one, ki se niso ničesar naučili iz lekcij nacistične Nemčije.

S Sovjetsko zvezo so vsi narodi sveta, ki sovražijo vojno in stremijo za iztrebljenjem vseh ostankov fašizma in uvedbo trdnega miru, ki verjamejo, da sta socializem in demokracija nepremagljiva.

bistveno razlikuje od denarne reforme v zapadnih conah. Medtem ko je bila denarna reforma v zapadnih conah Nemčije izvedena le v interesu inozemskih in nemških monopolističnih firm, se sovjetska reforma ozira na potrebe delovnega ljudstva, na načela socialne pravičnosti in na potrebo hitre obnove nemškega mirnodobnega gospodarstva. Denarna reforma v sovjetski coni bo izvedena le z malimi izgubami za delovno ljudstvo. Težo reforme bodo nosili ljudje, ki so se obogatili v vojni s špekulacijami in protipostavnem trgovanjem na črnem trgu.

Na predlog nemške gospodarske komisije in po želji nemške demokratične

Skupnost narodov CSR in FLRJ v borbi proti imperializmu

Novi jugoslovanski veleposlanik v Pragi Marijan Stilinovič je izročil svoje poverilnice predsedniku Češkoslovaške republike Klementu Gottwaldu. Ob tej priložnosti je imel govor, v katerem je med drugim dejal:

»Naš boj proti istim zavojevalcem in naša stalna politika in kulturno sodelovanje v preteklosti nas povezujeta s tesnimi vezmi. Tisto, kar je danes nerazdružljivo in kar nas trajno povezuje, je boj proti okupatorju v osvobodilni vojni narodov Jugoslavije in junaški odpor narodov Češkoslovaške republike, odpor, vreden narodov, ki ljubi svobodo in samostojnost. Zmagoviti zaključek osvobodilne vojne, v kateri je imela odločilno vlogo Sovjetska zveza, odpira novo stran v življenju naših narodov in njihovega medsebojnega sodelovanja.

Naši državi, ki se opirata na močno Sovjetsko zvezo, se bosta borili z vsem silami, da se mir, ki ga tako žele vsi narodi, učvrsti in ohrani.

Ko smo izgrajevali in dvigali naši državi, smo hkrati dalje razvijali naše odnose in sodelovanje na področju političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Te odnose bomo danes še prav posebno razvijali in poglobljali. Narodi Jugoslavije so navdušeni nad zmagami, ki jih je izvojevalo ljudstvo Češkoslovaške republike v zadnjem času nad silami reakcije. Pozdravljajo februarjsko zmago in zmago prerajene Narodne fronte na volitvah, prepričani, da so položeni čvrsti in varni temelji za razvoj in razcvet ljudske demokracije v Češkoslovaški republiki.

Ko je predsednik CSR Klement Gottwald sprejel poverilnice, je naglasil tradicionalno prijateljsko češkoslovaških in jugoslovanskih narodov, ki so v veliki osvobodilni borbi proti istemu sovražniku ustvarili temelje za novo višjo obliko skupnosti.

»Pred dvema leti,« je dejal predsed-

Nas kmet in delavec sta v borbi proti fašizmu spoznala in občutila potrebo skupnosti in povezanosti ter skovala globoko bratstvo in tovaristvo.

javnosti je maršal Sokolovski odredil, da se uvedejo s 24. junijem 1948 v celotni sovjetski zasedbeni coni in v Velikem Berlinu kot nove denarne enote stare »Reichsmarke« in »Rentenmarke« z nalepljenimi specialnimi kuponji. Drobniž ostane z isto vrednostjo v obtoku.

Te bančne note in drobniž so edina pravnoveljavna denarna enota v sovjetski zasedbeni coni in v Velikem Berlinu, ki je pokrajinsko in gospodarsko njen sestavni del. Na ta način se naj zabranijo zmešnjave v denarnem obtoku ter preprečijo gospodarske težkoče. Zamenjava starega denarja v nove denarne enote je v času od 24. do 28. junija 1948 v razmerju 10:1.

V zaščito tekočih dohodkov delovnega ljudstva predvideva naredba pri zamenjavi bančnih not posebne ugodnosti in sicer se zneski do 70 mark na osebo lahko zamenjajo v razmerju 1:1; denarne vloge do 100 mark v razmerju 1:1, do 1000 mark pa v razmerju 5:1; zavarovalne police se zamenjajo v razmerju 3:1.

Zneski iz tekočih računov državnih, občinskih in drugih ljudskih obratov se zamenjajo v razmerju 1:1. Krediti, ki so jih prejeli kmetije, katerim so bila z agrarno reformo dodeljena zemljišča, uživajo ugodnosti zamenjave v razmerju 5:1.

Pri izvedbi denarne reforme ostanejo vse mezde in plače za delavce in nameščence, penzije in stipendije ter vse blagovne cene nespremenjene.

Izvedbo denarne reforme vodi nemška gospodarska komisija.

nik Gottwald, »smo dali duška tej skupnosti s pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči, katera je trden branik proti morebitnim novim poskusom napada na svobodo in neodvisnost Jugoslavije in Češkoslovaške.

Pri zmagovitem zaključku osvobodilne vojne v zagotoviti naše skupne varnosti in v neomajnem prizadevanju za mir je igrala odločilno vlogo Sovjetska zveza. To je nadaljnji skupni člen v verigi, ki spaja naše narode. Nadaljnja naša vez je skupna pripravljenost, da z vsemi silami delamo na to, da bi se mir na svetu ohranil in da bi lahko naši narodi pri delu za ohranitev miru z vsemi silami zagotovili izgraditev naših ljudsko-demokratičnih ureditev.

V kratkem razdobju od podpisa naše zavezniške pogodbe je bilo mnogo napravljene na vseh področjih naših medsebojnih odnosov. Ostanejo nam še velike možnosti posebno na področju gospodarskega sodelovanja, kjer moremo s poglobljanjem in vskladitvijo naših odnosov medsebojno pripomoči, da se bo povečala blaginja naših narodov.

ZDA naj prenehajo s hladno vojno proti ZSSR

Društvo ameriško-sovjetskega prijateljstva je sporočilo, da je čez sto uglednih funkcionarjev tega društva podpisalo pismo, v katerem pozivajo vlado ZDA, da preneha s hladno vojno in mirno reši vse nesporazume z ZSSR. Društvo navaja izjavi J. V. Stalina in kandidata za predsednika Henryja Wallacea, da se nesoglasja med ZSSR in ZDA morejo urediti mirnim potom. V pismu pozivajo vlado Združenih držav Amerike, da izkoristi to možnost za zavarovanje miru. Tako delovanje, je rečeno v pismu, bi s hvaležnostjo pozdravili milijoni ljudi po vsem svetu in bi ga v celoti podprjo tudi ameriško ljudstvo.

Zmagovito prodiranje kitajske ljudske armade

Agencija Nova Kitajska poroča, da so enotne narodno-osvobodilne vojske osvobodile med 15 dni trajajočo ofenzivo v pokrajini Šentung veliko število naselij in železniških postaj. Večji del železniške proge Tiencin — Fukou nadzira narodno osvobodilna vojska. Druge enote narodno-osvobodilne vojske, ki operirajo v Vzhodnem Šantungu, so zavzele po več dni trajajočih bojih važno industrijsko mesto in pristanišče v Čufu.

Enote narodno-osvobodilne vojske so odbile na fronti v pokrajini Kiangsu vse napade Kuomintangovih čet ter jim prizadevale težke izgube v ljudeh in materialu. Zlasti srditi so bili boji v severnem Kiangsuju, kjer so Kuomintangove čete izvršile vrsto napadov na utrjene postojanke enot narodno-osvobodilne vojske. Po več dni trajajočih bojih, so enote narodno-osvobodilne vojske prešle v protinapad ter osvobodile mesti Šujang in Funing.

Agencija France Presse poroča, da so enote narodno-osvobodilne vojske pričele na fronti v pokrajini Honan z uspešnimi ofenzivnimi operacijami. Po zadnjih poročilih so močne enote narodno-osvobodilne armade prebile na več mestih Kuomintangove linije ter prodrle v predmestje glavnega mesta pokrajine Honan Kajfeng.

Po poročilih nankinških listov, je policija v Čungčinu dobila te dni nalog, da lahko na kraju samem ustrelji vsakega udeleženca upora lačnih ljudi. Ustreljenih bo določeno število od 250 ljudi, ki so bili aretirani v zvezi z upo-

rom lačnih. Po zadnjih poročilih so se tako imenovani riževi upori, ki so se pričeli v Čungčinu 15. junija, razširili tudi na okolico mesta na obe strani reke Jancee in Čialin. Kljub policijskim ukrepom pa se upori nadaljujejo.

List »Šen Pao« poroča, da sta tudi nankinška policija in orožništvo dobila ukaz, naj pobijejo vse udeležence riževih vstaj. V okrožja, kjer so skladišča riža, so prišli posebni kombinirani oddelki policije in vojske.

V nadaljevanju poletne ofenzive so enote narodno-osvobodilne vojske osvobodile v prvih treh tednih še sedem mest, in sicer Čangčun, Tajan, Hsintau, Feučeng, Česu, Čufu in Šingjang. V zahodnem Hopeju so enotne narodno-osvobodilne vojske prodrle do železniške proge Peking — Hupejkou. Oddelki so presekali omenjeno železniško progo na 11 mestih ter razstrelili 9 mostov, s tem pa onemogočili Kuomintangovim četam, da bi uporabljale to važno progo za preskrbo.

Poročajo, da je imelo 8 Kuomintangovih divizij, ki so operirale na tem sektorju fronte, težke izgube v ljudeh in materialu. V bojih blizu Fingkuo, mesta v jugovzhodnem Hopeju, so imele Kuomintangove čete nad 1200 ubitih oficirjev in vojakov.

Na ostalih frontah nadaljujejo enote narodno-osvobodilne vojske z uspešnimi operacijami ter osvobajajo obsežna področja. V bojih pri Fengjangu, ki leži 60 milj severno od Tjencina je poginilo 1500 Kuomintangovih oficirjev in vojakov.

LFJ vodi jugoslovanske narode v boljšo bodočnost

V nedeljo, dne 20. junija t. l. je bila seja plenarna Zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije. V poročilu o delu Ljudske fronte je minister Peter Stambulič opozoril na naloge, ki jih je postavil maršal Tito na II. kongresu LFJ. Med drugim je dejal:

V zvezi s poizkusi mednarodnega imperializma, predvsem ameriškega in angleškega, da bi znova oživil fašizem v zvezi s povečano vojnouhujskaško politiko imperialističnega antidemokratskega tabora, je kongres postavil pred organizacijo Fronte naloge, da se odločno in vztrajno bore proti vojni — hujskaški politiki, za mir in demokracijo, skupaj s silami miru in demokracije na svetu na čelu s Sovjetsko zvezo.

Nato je govoril o pomenu petletnega plana in njegovih uspehih v letu 1947 in prvem letošnjem četrtletju ter poudaril važnost planskih nalog v letu 1948. Nadaljeval je:

Kaj pomenijo rezultati izvršitve plana? Pomenijo, da je pot graditve socializma, po kateri nas je vodila naša slavna Partija in tov. Tito, pravilna. Pomenijo, da je petletni plan stvarni izraz ustvarjalnih sil našega ljudstva in naravnega bogastva naše države. Te uspehe smo mogli doseči zaradi enotnosti naših narodov v LF in velike ljubezni, ki jo ona goji do Komunistične partije. Ti uspehi še bolj vzpodbujajo vse poštene ljudi k še večji poštovanosti pri premagovanju vseh težav. Boj za izvedbo plana povzroča po večini odpor kapitalističnih elementov. Oni skušajo ovirati graditev socializma, pri čemer uporabljajo različna sredstva od sabotaže in stopanja v službo imperialističnih držav do poskusov, da bi zmanjšali delovni polet in zaupanje v vrstah delovnega ljudstva, razširjanje vojnega razpoloženja, dvomov in nezaupanja v naše sile.

O razvoju petletnega plana je minister nadaljeval:

V boju za izvedbo plana razvija LF vsestransko delavnost v vseh področjih gospodarskega življenja.

V podjetjih, ustanovah in na vasi izvaja LF politično mobilizacijo delovnih ljudi za dvig proizvodnje, dvig proizvodnosti dela, mobilizacijo delovne sile, znižuje stroške proizvodnje. Velikega pomena so prostovoljne delovne akcije Fronte in pomoč za izvršitev del, določenih po državnem planu. Sem spadajo objekti, kakor gradnja avtomobilske ceste Beograd — Zagreb, gradnja prekopa Donava — Tisa — Donava, kakor tudi dela na manjših objektih.

LF je razvila nenavadno živo delavnost pri uresničevanju frontovskih planov, ki jih sprejemajo same organizacije Fronte in ki pomenijo izpolnitev državnih planov. To delo se razvija pri graditvi lokalnih cest, zadrudnih domov, komunalnih objektov, zboljšanju zdravstvenih razmer itd. Vrednost teh del je

znašala lani samo v LR Srbiji nad 3 milijarde dinarjev, kar dosega skoraj višino posojila, ki ga je razpisala zvezna vlada. Vrednost dela po sprejetih planih za letošnje leto znaša v Srbiji 6 milijard dinarjev.

Posebej bi se dotaknil graditve zadrudnih domov, kar so prevzele nase skupno z zadrugami organizacije Fronte. Letos gradimo v Jugoslaviji 4000 zadrudnih domov s 3.217.000 kv. metri površine. Zgraditev domov bo veljala okrog 9,5 milijard din. Skoraj na vseh gradbiščih se je začelo delo. Ljudstvo je navdušeno sprejelo gradnjo domov in nastalo je veliko število delovnih enot.

Letos morajo organizacije LF na vasi poleg graditve zadrudnih domov in izvedbe svojih planov zlasti skrbeti za razvoj zadrudništva in za napredek kmetijstva s pomočjo zadrudništva.

Ljudska fronta je v vsem času svoje obstoja posvečala veliko pozornost politično-vzgojnemu delu svojih članov. Med osvobodilno vojno je vzgojno delo dvigalo domoljubno zavednost našega ljudstva, razvijalo mržnjo proti sovražniku in utrjevalo prepričanje, da je mogoče sovražnika premagati samo z oboroženim bojem. S politično-vzgojnim delom smo usposabljali naše delovne lju-

di, da so organizirali in vodili ljudsko oblast. Takoj po osvoboditvi, ko smo začeli z mirno graditvijo naše države, je bilo politično-vzgojno delo usmerjeno k dviganju naših delovnih ljudi na raven zavednih graditeljev nove družbene ureditve. S sprejetjem petletnega plana in ustvaritvijo dela tega plana je stopila naša država na pot socialistične graditve. LF, v kateri so združene milijonske množice delovnih ljudi, se bori danes za plan, za zgraditev, podlage socialistične družbe.

Pri graditvi socializma se učimo na vzgledu Sovjetske zveze, ki je že vzdavnaj zgradila socialistično družbo.

Ob koncu svojega govora je minister Stambulič dejal:

Zlasti moramo okrepiti delo pri razkrinkavanju sovražnikov naše države, tujih agentov, saboterjev in špekulantov, kakor tudi temne igre imperialističnih sil z njihovo vojnouhujskaško politiko. Ostro moramo ožigosati vse tiste, ki skušajo z razširjenjem vojne psihoze ovirati našo veliko borbo za mirno graditev. Niti trenutek ne smemo pozabiti, da je LF politična organizacija, ki združuje delovne ljudi naše države v boju za boljšo bodočnost in za uresničitev vzvišenih ciljev.

Ljudstvo Trsta ne bo dopuščalo kršitve mirovne pogodbe

Dne 20. junija t. l. je bila v Trstu seja Glavnega odbora Slovensko-italijanske antifašistične unije (SIAU). Predsednik glavnega odbora dr. Pogassi je dejal v svojem govoru, da so sejo sklicali zaradi težkega položaja, v katerem je tisti del Svobodnega tržaškega ozemlja (STO), ki je pod okupacijo angloameriških oblasti, ki skušajo na vse mogoče načine ovirati razvoj Trsta.

Za dr. Pogassijem je govoril sekretar Glavnega odbora SIAU Branko Babič.

Babič se je dotaknil vključitve Trsta v »Marshallov načrt« in dejal, da je Trst prejel kot prvo »pomoč mleko v prahu in suh grah in da ta »pomoč« ni prav nič zboljšala težkega gospodarskega položaja v mestu.

Babič je nato dejal, da povzročata teror civilne policije in politika angloameriške okupacijske vojaške uprave različne incidente, ki naj upravičijo potrebo čim daljšega bivanja zasedbenih čet v Trstu. Celotna zasedbena politika vojaške uprave v Trstu — je poudaril

Prominentni nacist pred sodiščem

Predvečerašnjim je bila pred senatom ljudskega sodišča v Celovcu kazenska obravnava proti Vladimirju Pawlowskemu, prvemu koroškemu deželnemu glavarju po prevzemu oblasti po koroških nacistih. Razpravi je predsedoval podpredsednik deželnega sodišča dr. Berger, ki je koroškim Slovincem že znan po milih obsodbah vojnega zločinca Orlišcha iz Železne Kaple in gestapovskih agentov Pototschniga in Kalisehnigove, ki sta denuncirala in spravila v nesrečo celo vrsto slovenskih in avstrijskih antifašistov.

V obtožnici je bilo rečeno, da je bil Pawlowsky od pomladi 1933 do naci-

stičnega puča v letu 1934 pokrajinski propagandni govornik in pokrajinski organizacijski vodja nacistične stranke na Koroškem. Ko so nacisti prevzeli oblast, je Pawlowsky postal prvi deželni glavar na Koroškem. Iz tega sledi, da je bil v letih 1934 do 1938 aktivno soudeležen pri pripravah za priključitev Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji. V nacistični SS-formaciji se je povzpél do Standartenführerja. Po letu 1943 pa je postal upravni svetnik gospodarskih obratov na Jesenicah.

Kakor do sedaj že v nešteti primerih, je izreklo sodišče tudi nad tem prominentnim nacistom nepojmljivo nizko kazen. Obsodilo ga je vsled velezdaje na 5 let ječe, vračunajoč mu 26 mesecev preiskovalnega zapore, dočim ga je oprostilo obtožbe po §§ 1 in 6 zakona o vojnih zločincih.

Poleg nizke kazni so za proces značilne še nekatere okolnosti, ki osvetljujejo odnos prednacističnih in sedanjih avstrijskih oblasti do nacizma.

Čreprav je vladalo za proces precejšnje zanimanje, je sodišče smatralo za potrebno, da je zaprlo sodno dvorano že pred časom, ki je bil predviden za začetek obravnave. Vsled tega številni poslušalci niso imeli možnosti dostopa k »javni« razpravi. Kdor pa je prisostvoval obravnavi, se ni mogel prav znajti v presoji, kdo je prav za prav na zatožni klopi. Obtoženi je namreč brez ugovora smel izpovedati svoje navdušenje za nacionalsocializem, po svoji navadi kot bivši nacistični propagandist je v podkrepitve svojega zagovora krepko udarjal po mizi pred avstrijskim senatom, zatožno klopi pa je očividno zamenjal z udobnim naslanjačem kake celovške kavarne, kjer je svoječasno v družbi gauleiterja Klausnerja, Kutschere, Globotschniga, Maier Kaibitscha in drugih nacističnih veljakov koval načrte za uresničenje pangermanizma na Koroškem. V taki pozi se je obtoženi Pawlowsky v svojem zagovoru skliceval na to, da je kot nacistični deželni glavar delal samo to, kar delajo danes dr. Newole in ostali gospodje pri koroški deželni vladi.

Babič — je samo člen v dolgi verigi kršitev mirovne pogodbe. Vrhunec vsega pa je sklenitev gospodarskega in denarnega sporazuma med generalom Aireyem in italijansko vlado, kar mirovna pogodba izrečno prepoveduje. Tržaško prebivalstvo — je končal Babič — se odločno bori za spoštovanje mirovne pogodbe in ne bo dovolilo, da bi brez njega in proti njegovim življenjskim koristim izdajali sklepe o bodoči usodi Trsta. K temu boju pozivamo vse sile, ki žele mir in napredek našega mesta ter vsega svobodnega ozemlja. V tej smeri se bo tržaško ljudstvo še naprej borilo za svoje pravice, ker se zaveda upravičenosti svojih teženj in svoje zmage.

Med razpravo, ki se je razvila po Babičevem govoru, je govoril delavec ladjedelnice sv. Roka Pobega o težkem položaju delavcev tržaških ladjedelnic. Omenil je, da je bilo v tej ladjedelnici leta 1945 zaposlenih 1100 delavcev, medtem ko je danes, tri leta po vojni, v ladjedelnici zaposlenih samo 350 delavcev.

Na koncu seje so soglasno sprejeli resolucijo o gospodarskem položaju STO-ja pod angloameriško okupacijo, ki so jo poslali Organizaciji združenih narodov.

Istega dne popoldne je civilna policija v Trstu zaprla predsednika Zveze antifašistične mladine Tržaškega ozemlja Angela Blažino. Delegacija zveze je zahtevala pojasnilo pri polkovniku Gardnerju, ki je odgovoril, da o tem nič ne ve. Takoj nato je delegacija zahtevala razgovor z direktorjem za civilne zadeve, ki pa delegacije ni hotel sprejeti.

V zvezi z aretacijo predsednika je poslala Zveza antifašistične mladine STO-ja okupacijski vojaški upravi protestno pismo, v katerem izraža v imenu svojih članov ogorčenje nad to aretacijo. Blažina je kot 16 letni mladinec stopil v partizanske vrste in bil več mesecev interniran po nemških koncentracijskih taboriščih.

Vodstvo zveze zahteva, naj okupacijske oblasti nemudoma izpuste aretirane Blažino.

Sedanji avstrijski oblastniki se pri vsaki priliki trkajo na svoja prsa in podčrtavajo svoje napore za obrambo pred nemško »agresijo« v času Dollfuss-Schuschniggovega avstrofašizma. Da pa dejansko vsaj pri tej gospodi teh naporov ni bilo, je pokazal nastop zadnjega avstrijskega deželnega glavarja na Koroškem dr. Sucherja, ki je bil zaslisan kot prič v teku procesa. Iz njegovih navedb je bilo jasno razvidno, da zadnji predstavnik Avstrije na Koroškem niti niti pomislil na kak odpor proti nacizmu in da je brez najmanjšega protesta odstopil svoje mesto svojemu »korektnemu« nasledniku Pawlowskemu. Zoprno je bilo gledati, kako se je dr. Sucher, ki je svoječasno prepuščal odločanje o politiki proti koroškim Slovincem strokovnjaku Maier Kaibitschu, po končanem zaslišanju bolj globoko in bolj »korektno« priklonil nacističnemu veljaku na zatožni klopi kakor pa sodnemu senatu. Novo pri procesu je bilo tudi to, da je neki bivši funkcionar Schuschniggove »Vaterländische Front« bil prisoten pri obravnavi, preden je nastopil kot prič. Tudi bivši varnostni direktor za Koroško general Perko, ki se je poleg sedanjega namestnika deželnega glavarja Ferlišcha svoječasno kot uradni zastopnik tedanjih koroških oblasti udeležil prvega javnega nastopa ilegalne Maier Kaibitscheve SA v št. Jakobu v Rožu, se je potrudil v razbremenjevanju obtoženega.

Vse to in pa dejstvo, da je predsednik senata dosledno tituliral obtoženca z »gospodom«, je dajalo obeležje v sodni dvorani značilno sliko, ki je najmanj nalikovala kazenskemu postopku proti bivšemu predstavniku najbolj krvavega režima, kar ga pomni zgodovina.

Drobne novice

V jeseniškem okraju znaša letošnji proračun 40.912.000 din in je štirikrat večji od lanskega. Za investicije je namenjenih 33% izdatkov. Investicije so določene za graditev in vzdrževanje cest, za nakup strojev in plemenske živine, za graditev stanovanjskih hiš, za povečanje tovarne nogavice v Lescah, za graditev opekarnih sušilnic, za napeljavo vodovoda na Jesenicah itd.

Tov. Gašperju avstrijske oblasti onemogočajo zdravljenje na svojem lastnem domu

S temeljitim razkrinkavanjem razmer v kaznilnici Karlau, kjer je moral prebiti sekretar OF za Sloveško Koroško več kot pol leta pod najbolj ponižujočimi pogoji, so koroški Slovenci končno izsilili njegovo izpustitev na svobodo. Komaj pa se je tov. Gašper vrnil med svoje ljudstvo na Slovensko Koroško, je ponovno izpostavljen šikanam tukajšnjih varnostnih oblasti.

Tov. Gašper se je vrnil iz zapore bolan. Da bi si nekoliko popravil svoje razrvano zdravje na svojem domu v Lobniku pri Železni Kapli, kjer njegov oče prav tako trpi na posledicah trpljenja polnega življenja v izseljeniškem taborišču, je tovariš Gašper zaprosil že v ponedeljek za podaljšanje svojega »permita«, katerega veljavnost je v času njegovega prisilnega bivanja v Karlau-u potekla. V svoji prošnji za podaljšanje permita je tudi navedel, da je kot politični preganjanec v posesti izkaznice po § 4, ki posestnikom po zakonu zajamči pri uradih prednostno vpoštevanje.

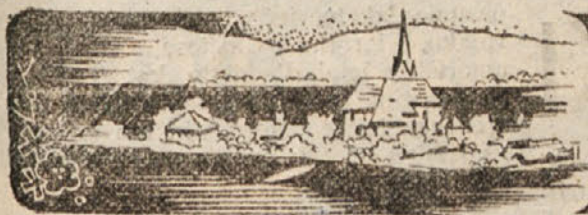
Nekaj dni prej je zaprosila za dovoljenje za zaporno cono tudi žena tovariša Gašperja. Prošnji je priložila potrdilo občinskega urada v Dobrli vesi, da bo pomagala doma pri delu na polju.

Po vsem tem bi človek pričakoval, da

se bo s strani oblasti ugodilo prošnjam za izstavitve oziroma podaljšanje permita v zaporno cono. Zgodilo pa se je nasprotno. Ko je vprašal tov. Gašper večera, dne 25. 6. 1948 na policiji, ali sta permita že izstavljena, so ga uradniki policijske direkcije pošiljali iz enega urada v drugega. Po dolgem tavanju iz urada v urad so mu končno v uradu kriminalne policije pojasnili, da je bila izstavitve permita za njega in njegovo ženo odklonjena. Za odklonitev dovoljenj za zaporno cono niso navedli nobenih razlogov.

Pri tozadevni telefonski intervenciji se je varnostni ravnatelj polkovnik Stossier delal sicer začudenega in llemersko dejal, zakaj tovariš Gašper ni prišel k njemu, ob pritožbi nad uradniki policijske direkcije pa je bilo takoj konec Stossierjevega »svetohlinstva ter naklonjenosti« do koroških Slovencev.

Avstrijskim oblastem očitno ni po volji, da je tovariš Gašper bil zaradi boleznih izpuščen na svobodo in mu zato z neupravičenim odrekanjem permita jemljejo celo možnost zdravljenja in oddiha na lastnem domu na domači slovenski zemlji. Sedaj tudi vemo, zakaj ti zagovorniki »nedeljive Koroške« tako krčevito zagovarjajo njeno deljenost z zaporno cono.

Po naši zemlji

Naši kmetje ne bodo naselili prevari

Ze več mesecev poskuša združena reakcija na Koroškem s predsednikom Kmetijske zbornice Gruberjem na čelu, zavajati kmečko prebivalstvo v podpiranje teženj veleposestnikov in profitovalcev. Krik po zvišanju cen kmečkim pridelkom je odraz tega poizkusa, ki ima nedvomno namen, zasekati globoko razpoko med delovno ljudstvo in s tem razbiti prirodno povezanost delovnega kmeta in industrijskega delavca v borbi proti kapitalističnemu izkoriščanju in imperialističnemu zasluževanju.

Ta poizkus je dobil na Koroškem že čisto jasne oblike. Predsednik OeVP in kmetijske zbornice, Gruber, je v svojem uvodniku v »Volkszeitung« odkril karte, s katerimi igra reakcija. V začetku uvodnika ugotavlja točno, da se je položaj kmeta po prvem avgustu 1947, ko je stopil v veljavo tako imenovani sporazum o mezdah, tako poslabšal, da stoji pred alternativno, da se ali določijo pridelkom, ki jih morajo kmetje oddajati, cene, ki bodo krile stroške proizvodnje, ali pa bodo morali seči po samopomoči. Tudi tega ne osporavamo, da se morajo zvišati cene žitu na povprečno ceno 80—90 grošev za kg., to je približno za polovico. Z rezervo pa je treba oceniti predlog, naj se za dosego tega zvišanja pritegne denar iz fonda zelo problematične ameriške pomoči, že z ozirom na to, da je zelo dvomljivo, da bi Amerikanci to dopustili. Popolnoma nesprejemljiv pa je Gruberjev predlog, da bi se s povišanjem cene krompirja obremenili potrošniki, to se pravi, pred vsem delavske in nameščenske družine. Po Gruberju bi moral vsak potrošnik doplačati za to povišanje 1,50 S na dodelitveno periodo. Gruber tudi pravi, da je treba cene klavni živini povišati od 2,20 S na 4,50 S za kg žive teže. Pri tem pa računa takole: Breme zvišanja cen klavne živine naj bi nosili konsumenti. To breme bi znašalo za petletansko družino v eni dodelitveni periodi 9 do 15 S k dosedanji ceni mesa, ki znaša za takšno družino 33—35 S. Gruber pravi velikodušno, da bi delavci in nameščenci to lahko doplačali, če bi pokadili mesečno 3 do 5 cigaret manj kot dosedaj.

Predsednik OeVP, Kmetijske zbornice in deželni poslanec je torej mnenja, da je zvišanje cen kmečkim pridelkom, predvsem krompirju in mesu ter konč-

no tudi žitu, najlažje dosči na ta način, da bi breme zvišanja nasa masa potrošnikov — delavci, nameščenci in njihove družine. Profit vmesnih trgovcev in prekupčevalcev bi pa ostal še naprej na dosedanji višini. Pri krompirju bi torej ti ljudje še nadalje zaslužili za par minut vaga tja in razdelitve 22 grošev pri kg; živini ki prekupčevalci in mesarji pa se bi tudi še naprej bogatili pri vsakem govedu za svojih 800 do 1000 S.

S takšnim računanjem in s takšnimi predlogi ne morata biti zadovoljna ne delavec in ne kmet. Ta predlog pomeni dejansko samo to, da Gruber kot »predstavnik« kmetov na najodgovornejših mestih podpihuje izkoriščevalce kmetov in delavcev in sramotno podpira one, ki živijo na račun produktivnega dela kmetov in delavcev. To so pa veletrgovci in prekupčevalci ter gospoda okrog OeVP.

Ureditev cen in njihova postavitve na zdravo podlago je danes vsekakor zapoved časa in zahteva vseh kmetov in delavcev. Zboljšanje neznosnega položaja kmeta, ki mora kupovati svoje orodje in gospodarske potrebščine po 3 do 5 krat višjih cenah, kakor prodaja svoje pridelke, pa je mogoče doseči samo, če se onemogočijo visoki navmesni dobički trgovcev in prekupčevalcev. S tem in z omejitvijo njihovega števila bo dobil kmet za svoj krompir in svojo klavno živino še enkrat toliko, kot mu sedaj v škodo potrošnikov skuša obetati »predstavnik« kmetov na Koro-

ST. JAKOB V ROŽU

Dolgo se je pripravljala naš tovariš Tonče Koren, pd. Muzikov, predno je zašel v zakonski jarem. Temu se mi tudi ne čudimo, kajti fantovski stan je pač najlepši. Če se pa človek enkrat poda v zakonsko življenje, se kmalu pričnejo skrbi za družino, za dom in se mnogo drugih skrbi nastane za mlada zakonca. Začne se med drugim tudi borba za hišni ključ, — sploh če je mlada žena polna neukrotljive sile in moči.

V nedeljo, dne 20. t. m. sta postala tov. Tonče Koren in tov. Marica Stroj z Reke končno mož in žena, pred oltarjem sta si obljubila večno zvestobo in ljubezen. Na svatbi so se zbrali najbliž-

škem, Gruber, Le na podlagi take rešitve bi tudi delavec lahko kupoval meso in druge življenjske potrebščine cenejši in v večji množini, kot jih je kupoval v zadnjih mesecih.

Vendar to še ni dovolj, da bi bil kmet v stanju kreniti k napredku. Nujno se morajo znižati cene orodju in strjem, cementu in železnini, obleki in obutvi. Gruberjev predlog pa pomeni, da se bodo te cene še povišale, kajti če bo moral delavec plačevati še več za svojo prehrano, bo nujno zahteval večji zaslužek. Če bo moral dati podjetnik delavcu, oblasti pa svojim nameščencem, večje plače, potem bodo skočile tudi cene industrijskim izdelkom in tudi davki, ki jih plačuje kmet, se bodo povišali. Kajti podjetnik v kapitalistični družbi še nikdar ni delal v svojo zgubo. Iz tega sledi, da bo iz celotnega manevra, ki ga skuša inscinirati Gruber, izšel kmet spet ogoljufan in prevaran, in da bo naprej delal za profit izkoriščevalnega aparata, dokler mu veleposestnik ne bo požrl zadnjo ped zemlje. To pa očitno hočejo doseči OeVP in njen Bauernbund ter Kmetijska zbornica, ki so utelešeni v osebi Hermana Gruberja.

Naš kmet in delavec pa sta v borbi proti fašizmu spoznala in občutila potrebo skupnosti in povezanosti ter skovala globoko bratstvo in tovarištvo. To skupnost bosta prav danes čuvala in branila ter se dosledno borila proti poizkusom reakcije, ki skuša zdaj enega zdaj drugega zavajati, da bi nasedel njeni prevari, s ciljem razbijanja enotnosti delovnega ljudstva.

Blaž Singer

ji znanci in sorodniki, prišel pa je tudi dekliski pevski zbor, v katerem je sodelovala tudi naša mlada žena — tov. Marica. Vsi so se prav dobro imeli, tudi mlada zakonca sta sedela z od veselja in sreče žarečimi očmi za mizo. Dekleta so zapele več lepih slovenskih pesmi in tako še dvignile razpoloženje.

Oba novoporočenca sta nam dobro znana kot zavedna Slovenca. Tov. Tonče je v času fašizma sledil klicu teptanega slovenskega naroda. Šel je v vrste slovenskih partizanov ter se z njimi boril za osvoboditev svojega naroda na Koroškem ter za boljšo bodočnost delavskega razreda. Po končani vojni se je vrnil na svoj dom in takoj pričel s kulturnim delom. Kot dober pevec je

Gruberja na dozdevno izjavo Nikole Pašiča o tem vprašanju je v pismu rečeno:

»Jugoslovanska vlada znova poudarja, da nima na razpolago originalnih zapisnikov o sestanku skupščine, a izvori iz druge roke, s katerimi razpolaga, potrjujejo trditve dr. M. Wutteja, ki je imel originalne zapisnike, da je Pašič govoril o sleparijah Nemecev med plebiscitom in tako zapisniki nikakor ne potrjujejo trditve dr. Gruberja.«

»Na vse izjave jugoslovanskega predstavnika in vse jugoslovanske ugotovitve glede nacionalnega zatiranja slovenske manjšine v prvi avstrijski republiki,« je ugotovljeno nadalje v pismu, »je lahko dr. Gruber odgovoril samo s tremi trditvami, ki ne vzdrže nobene kritike:

a) Dr. Gruber je rekel, da so leta 1936 praznovali 40. letnico slovenske zasebne šole v Št. Rupertu blizu Velikoveca. Toda — kakor je jugoslovanski predstavnik že poudaril — to je bila obletnica šole, ki je ni bilo več, ker je Avstrija zaprla vse slovenske zasebne šole takoj po plebiscitu in koroški Slovenci so se pri tem pritožili na Društvo narodov zaradi kršitve čl. 67. saintgermanske pogodbe.

V vsem obdobju avstrijske republike ni bilo niti ene slovenske zasebne šole. Šola v Št. Rupertu je bila takrat in je še vedno samo kot tako imenovana »dvojezična« šola.

zbral druge tovariše okrog sebe in skrbel, da je bil pevski zbor na visoki stopnji. Znan nam je pa tudi v vlogi Mirka v Miklovi Zali, katero je igral brez vsake kritike, ko jo je uprizorilo naše društvo prvič po končani vojni leta 1946.

Kakor so želeli na svatbi vsi zbrani mlademu paru vso srečo, tako mu želimo tudi mi vse najboljše.

SLOV. PLAJBERK

Iz vedno več vasi in občin pošilja slovensko antifašistično prebivalstvo protestna pisma celovškemu škofijskemu ordinariatu, v katerih protestira proti nezaslišani zahtevi po odstranitvi partizanskega spomenika v Št. Rupertu pri Velikovecu. Tako pismo je poslalo tudi prebivalstvo Slov. Plajberka, v katerem pravi med drugim:

Slovensko antifašistično ljudstvo in partizani, zbrani na svojem sestanku v Slov. Plajberku, najostreje protesti-

Opozorilo naročnikom!

Naročnike, ki so prejeli položnice, prosimo, da vplačajo zaostalo naročnino. Uprava

ramo proti zahtevi celovškega škofijskega ordinariata po izbrisu napisa s partizanskega spomenika ali odstranitvi spomenika s pokopališča v Št. Rupertu pri Velikovecu. Ze v neštetih prilikah ste jasno pokazali mržnjo napram naprednim koroškim Slovincem, tokrat pa ste izrazili in podčrtali odkrito sovražstvo proti slovenskemu ljudstvu na Koroškem, ki je doprinašalo v borbi proti fašizmu tako ogromne žrtve za svoj narodni obstoj. Čisto jasno vidimo, da s to zahtevo pljuvate na vse te ogromne žrtve in da vam je slovenski narod na Koroškem ničvreden. V tem tudi jasno vidimo, da ne ravnate po naukih vere in katoliške cerkve. Slovensko ljudstvo je z žulji in rokah kljub velikim težkočam postavilo spomenik padlim herojem, kot znak hvalečnosti in ljubezni, zato ostro obsojamo nezaslišano zahtevo celovškega škofijskega ordinariata.

Slov. prosvetna zveza naznanja

Vsled slabega vremena zadnje nedelje igrajo domači igralci ponovno

MIKLOVO ZALO

v nedeljo, dne 27. junija 1948 ob 15. uri pri Žvanu na Kostanjah.

V nedeljo, dne 27. 6. 1948 ob 14.30 uri gostujejo Kapelčani z igro »Matijček se ženi« pri Cingelcu na Trati.

SPD »Gorjanci« iz Kotmare vesi gostujejo v nedeljo, dne 27. 6. 1948 ob 15. uri z igro »V Ljubljano jo dajmo« v Selah.

VABILO

na letni občni zbor

SPD »Bilka« v Bilčovsu, ki bo v nedeljo, dne 27. 6. 1948 ob 14.30 uri pri Miklavžu.

OBJAVA

Občinski odbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško Slovenji Plajberk vabi svoje člane na občni zbor, ki se vrši v nedeljo 27. junija 1948 ob 3. uri pri Meranu v Podnu.

VABIMO

na prireditev KZ-larjev in pol. preganjancev

ki bo v nedeljo, dne 27. 6. 1948 ob 16. uri v telovadnici v Št. Jakobu v Rožu.

OGLAS

Kolesa, znamke »Puch«, »Waffenrad« in »Junior«, s kompletno pnevmatikom po znižanih cenah v prosti prodaji pri J. Lomšek-u, trgovina s stroji in kolesi v Zagorjah, p. Dobrla ves (Sagerberg, P. Eberndorf).

Borba za Slov. Koroško v Londonu

»Zahvaljujem se vam za možnost, ki ste mi jo nudili in ki jo ne bom zlorabil. V izjavi Gruberja je, mimogrede rečeno, toliko netočnosti, da bi potreboval za njihovo pobijanje prav toliko časa, kolikor je trajalo njegovo pojasnjevanje. Pridržujem si pravico, pismeno odgovoriti na to. Rad bi pa samo pripomnil, da so bile netočnosti gospoda Gruberja take, da pomenijo pomanjkanje spoštovanja do vas. Naj omenim dva primera: odstotki, ki jih je navedel dr. Gruber, se ne nanašajo na ozemlje, ki ga zahteva Jugoslavija, marveč za vso Koroško, ki je nihče nikoli ni zahteval. Kar se tiče šole, ki jo je omenil gospod Gruber, njegova trditev ni točna, niti popolna. Ta šola je praznovala 1936. leta 60. letnico, ne pa 40. letnico svoje otvoritve. Toda to je bila dvojna proslava, ker se je hkrati proslavila tudi 15. letnica, odkar so jo zaprli.«

Jugoslovanska delegacija v Londonu je v pismu namestnikom zunanjih ministrov odgovorila na izjavo dr. Gruberja z dne 29. aprila in pokazala neutemeljenost njegovih trditvev.

V začetku pisma, v katerem se odgovarja na poskuse dr. Gruberja, da bi ovrgel argumentacijo jugoslovanskih zahtev, je poudarjeno, da dr. Gruber

niti najmanj ni izpodbil jugoslovanske argumentacije glede odgovornosti Avstrije, izvirajoče iz minule vojne.

Vse tisto, s čimer je dr. Gruber odgovoril na obsežno gradivo o prenosu oblasti na Koroškem v maju 1945., je izraženo samo v trditvi, da se je Wedenig vrnil na Koroško šele po prenosu oblasti.

»Celo ta trditev je neresnična,« je rečeno v pismu, »ker se je Wedenig, izpuščen iz Dachau-a 19. aprila 1945., v trenutku, ko sicer nikogar niso izpustili, vrnil v Celovec 30. aprila 1945. in niti on, niti kdo drug doslej ni trdil, da je bil njegov podpis na razglasu koroške vlade 7. maja 1945. falzifikat.«

Razkrinkajoč izjave dr. Gruberja glede »volksdeutscherjev« in pobijajoč njegove trditve o razmestitvi hidroelektričnih central jugoslovanska delegacija v svojem pismu tudi še enkrat ponavlja stališče jugoslovanske vlade glede plebiscita na Koroškem leta 1920. Poudarja se, da so navedbe dr. Gruberja brez slehernega dokaza, da je bil plebiscit v načelu neprikladno sredstvo za ureditev tega vprašanja, da so ga dogodki v zadnjih 27 letih ovrgli in razveljavili in da je bil plebiscit izvršen na krivičen način. Glede sklicevanja dr.

En dan med GRŠKIMI OTROKI

Nino Toniatti je na svojem potovanju po Bolgariji v neki obmejni vasi natelet na skupino grških beguncev z otroki. Reportaža govori o doživljajih 11-letnega dečka Todorja Kiaramarisa.

Pred menoj sedi deček. Kakor uboga sestradana živalca je in se od časa do časa sunkoma obrne ter zastrmi z velikimi očmi. Poznam to duševno stanje, ker sem ga že videl pri drugih otrocih njegove starosti. Štiri ali pet let je od tega. Takrat so bili ti prebivalci piemontske vasice Boves. Pribežali so k nam partizanom, ko so bili Nemci požgali njihove domove in pobesili na mešarske kavljce može, ko so pomagali partizanskim brigadam.

Sedaj vihrajo zastave narodov - zmagovalcev nad nacizmom na Wilhelmstrasse, na ruševinah Brandenburških vrat, v Münchenu in na gnezdu Obersalzberg. Toda zakaj so še na svetu 11-letni otroci, kakor je tale Todor Kiaramaris iz vasi Lefkimi? Ti živijo pod vtišom nečega strahotnega, česar vse življenje ne bo mogoče izbrisati iz njihove zavesti. Živijo pod dojmom nečesa, kar bi se ne smelo več povrniti, potem ko so zadnji SS-ovci in zadnje fašistične črne srajce zapustile Grčijo.

Mladi Todor Kiaramaris nima sedaj prav nikogar več. Njegov oče, mati in brat so mrtvi. V enem dnevu so jih pobili monarhofašisti. Todor ima samo strica, ta pa je daleč z Markosom. Bori se za svobodno Grčijo s puško v roki in na čepici ima modro kokardo z belim trikotnikom.

V njegovo rojstno vas so leta 1945. prišli monarhofašisti. Najprej so zaprli šolo in namestili v njej posadko. Todor je do tedaj hodil v drugi razred. Od tega dne dalje pa ni hodil več, kajti šola v Lefkimi ni več odprla svojih vrat. Učitelja so vojaki atenske vojske v januarju 1946. prijeli in odpeljali na otoke.

Po enem letu, januarja 1947., so z bližnjih gora okrog Lefkimi prišli prvi Markosovi partizani. Ženske so ravno pred edino vaško trgovino potrpežljivo čakale na razdelitev moke, ko so zaslišale eksplozije ročnih bomb in prasket avtomatičnega orožja. Tekle so domov in brž nato se je vsa vas začela boriti proti zatiralcu. Z orožjem in brez orožja so se borili otroci, možje in žene. Borili so se s silo, ki jo daje človeku obup v prividu bližnje osvoboditve. Posadka atenske vojske se je po devetnajsturnem boju umaknila v dolino in partizani so prišli v Lefkimi. Ponosno je ljudstvo sprejelo svoje brate in brez joka pokopalo mrtve.

Naslednje dni se je življeje polagoma umirilo. Todor pripoveduje tako: Ko so prišli partizani, smo spet delali tako kot prej, ko še ni bilo monarhofašistov. Mati je mesila kruh in ga nosila v peč že ob petih zjutraj, ker ni bilo več policijske ure. Ded je hodil vsako

soboto na trg. Odkar so prišli partizani, je bilo treba enkrat na teden skupaj obravnavati vse vaške zadeve, preden se je kaj zgodilo. Tudi moj oče, ki je bil brez ene noge — izgubil jo je bil v tej vojni — je šel. Otroci — tudi moj brat, ki je bil večji od mene — smo hodili na gričke okrog vasi in se igrali kot nekoč, ko še ni bilo atenskih vojakov. Dokler pa so bili oni v vasi, nismo mogli nikamor, kajti na okoliške griče so postavili straže in strojnice in nihče ni smel mimo.

Minilo je nekaj mesecev. Neki večer so se vrnili vojaki monarhofašistični. Ni jih bilo samo sto, oblečenih v grške uniforme in oboroženih z grškimi puškami. Bili so dobro oblečeni — kot Američani. Imeli so majhne ameriške avtomobile in vsak vojak je imel strojnico. Preden so prišli v vas, so začeli streljati s topom in porušili več kot polovico hiš. Tedaj so se morali partizani umakniti. Kdor je bil mogel, je šel z njimi. Ljudje so si naložili ono bore živčaja, kar so mogli nositi. Mnogo pa jih je moralo ostati, starčki in invalidi, matere z otroci in bolniki. Kako naj bi ti korakali s partizani do gora čez strmine in prepade, kilometre in kilometre pod sovražnikovim ognjem?

Ko partizanov ni bilo več v vasi, so prišle monarhofašistične skupine. Ogenj v vasi je že pred dvema urama prenehal in globoka tišina je stopila med hiše in prazne ceste. Skrili za okni so ljudje, ki so ostali doma, poslušali suhe, srdite ukaze atenskih oficirjev. Majhni avtomobili so se vrteli med hi-

šami in razvalinami hiš, ki so jih bili razbili topovi. Bila je zora. Iz avtomobilov in kamionov so vojaki obrnili strojnice proti oknom. Vojaki so izstopili, zvočnik s kamiona pa je grmel na stanovalce, naj v desetih minutah izpraznijo hiše in odidejo na cesto. Ko so bili ljudje na cestah, so prišli drugi vojaki s petrolejskimi posodami in začeli zažigati. Ljudje so prosili, da bi smeli kaj rešiti iz gorečih hiš. V odgovor so starega poštnega sla, ki se je vrgel v plamene svoje hiše, da bi vzel plašč, zgrabili, ga topli in pripeljali na sredo trga. Potem je vojak vrgel vanj velik kamen in ga zadal v glavo. Starček je padel. Nato so še drugi vojaki metali vanj kamenje toliko časa, dokler ni bila starčeva glava umazan kup krvi.

Desetletno deklico, malo Todorjevo tovarišico pri igranju, ki je prestrašena začela kričati, je podnarednik takoj oklofotal, da je omedlela. Razum se ji ni več povrnil. Neka ženska Evanthija Leventi, za katero je monarhofašistični oficir trdil, da jo je videl na oknu, ko je streljala proti vojakom, je bila obsojena na smrt in takoj s sekuro obglavljena. Štiri deklice so posilili.

Todor Kiaramaris ni videl, kako so ubili njegove starše. Vlekli so ga pred vojake, ki so hoteli vedeti imena. Bili so ga z bičem po obrazu, ker ni znal ničesar povedati. Mali Todor dvigne na čelu lase in mi pokaže znake bičanja. Sedaj je nehal jesti, toda glave ni dvignil. Premišljuje. Žalostno je videti premišljevali takega otroka. To je tragično življenje grških otrok. Kot odrasli borec

Obnova v osvobojeni Grčiji

Sestava demokratične vlade pod vodstvom generala Markosa je bila velikanskega pomena ter jo je vso ljudstvo navdušeno pozdravilo.

V osvobojenih predelih so bile prvič v zgodovini Grčije svobodne volitve. Prvič so volile tudi žene. Postale so enakopravne možu, voliti in biti izvoljen. Narodne manjšine so dosegle popolno enakopravnost. Tako je volilo ljudstvo svoje zastopnike, tako so nastali ljudski odbori.

Naloge teh ljudskih odborov so, da v smislu odredbčasne demokratične vlade organizirajo pokrajinsko upravo, da zagotavljajo prehrano ljudstva, skrbijo za obnovo šolstva ter kratko in malo izvršujejo ustavno zakonitost.

Osvobojeni predeli niso več last vete- posestnikov. Izvedena je bila agrarna reforma in vsak kmečki delavec je dobil svojo lastno zemljo. Tudi velika kraljevska zemljišča v Tesaliji so bila razdeljena med ljudstvo. Gozdovi in pašniki so istotako postali ljudska imovina. Vsi vojni dobički so bili odvzeti, vsako kupovanje in prodajanje hiš in posestev med vojno je bilo prepovedano.

Demokratična vlada je razglasila amnestijo za vse one manjobremljene ter za tiste, ki so dokazali svojo voljo in pripravljenost za dobrobit naroda. Cela vrsta zakonov časne demokratične vlade, kakor zakon za ljudsko zdravje, socialno zavarovanje, starostno oskrbo, poddržavljenje bank in težke industrije, izobrazbo ter pravice delavcev, ustvarja pogoj za ljudsko demokracijo, ko bo končana osvobodilna borba.

Prvič uživajo vasi in mesta v osvobojenih predelih Grčije resnično socialno oskrbo. Celotna mala mesta in vasi dobijo svoje zdravnike, bolnice ter druge uredbe.

Obnova napreduje kljub velikim težkočam in še trajajočim borbam. Obnavljajo porušene mostove in poškodovane ceste. Mnoge vasi, do katerih se je prišlo prej samo po slabih poteh, bodo prvič povezane z novimi cestami. Tako je bilo zgrajenih nad 50.000 km novih ali popravljenih starih cest. Nad 20 novih mostov je bilo sezidanih, 40 porušeni mostov so popravili in izročili prometu. Po mestih in vaseh so obnovili porušene hiše in šole.

poznajo lakoto, ječe, monarhofašistične vojake, teroriste, ksitose, streljanje ameriških letal. Podobno kot Todorju so mnogim ubili starše in brate. Za srečnega imajo tistega, ki mu je ostal vsaj eden od staršev. Ta pa je v gorah z Markosom.

Medtem ko govorim s Todorjem, vidi, da so okrog mene še drugi otroci, za katere nihče ne ve imena ne priimka. Našli so jih, ko so v joku in obupani tavalili brez cilja po obmejnih gorah. So stvari, ki jih ne bi verjel, če bi jih ne videl z lastnimi očmi in če ne bi prebil ves dan sredi teh otrok.

67% prebeglih grških otrok je jetičnih. V Larisi je bilo od 1632 učencev 1477 bolnih. Od teh je bilo 951 v težjih ali lažjih oblikah bolnih za jetiko, ali so bili izhirani, 297 je bilo hudo slabokrvnih, 142 bolnih na žlezah, 70 trajno malaričnih, 229 rahitičnih. V Nigriti severnogrški vasi, je bila med vpadom monarhofašistov 23. julija lani s sekuro pobita celotna družina zdravnika Soula. Šest mesecev starega otroka, zdravnikovega sina, so našli še živega v rokah pobite matere. Umorili so tudi njega in njegovo pestunjo Efrosimi Frangas in njene tri hčerke Anastasio, Maroudno in Evantijo, deklice stare 14 do 18 let. To so mi pravili otroci, ki so morali vse to gledati. Njihov večji tovariš pri igranju Stelios Apostolakis, je bil z razsodbo vojaškega sodišča ustreljen v Lamiji lanskega 13. avgusta. Bilo mu je petnajst let.

Vse to sem videl in zvedel pred kratkim, ko sem se odpravil k skupini grških otrok, starih 5 do 14 let, ki so nedavno prispeli iz svoje domovine. Rdeči križ svobodne demokratične države jih je rešil gotove smrti.

Posebno skrb uživa v osvobojenih predelih izobrazba. Ljudski odbori skrbijo za to, da se sezida oziroma obnovi na stotine šol. Danes imajo spet več kot 200 šol, v katerih poučujejo člani Demokratične mladine na tisoče otrok.

Narodne manjšine uživajo vse pravice. V šolah imajo pouk v svojem materinskem jeziku.

S pomočjo Demokratične armade je bila zemlja velikopotezno obdelana in tako zavarovana prehrana ljudstva. Tudi pri pomladanski setvi so izrabili vsaki kosček zemlje.

Prebivalstvo v osvobojenih predelih je močna borbena enotnost delavcev, kmetov in vojakov Demokratične vlade na poti k osvoboditvi in obnovi. Moški in ženske, Grki in narodne manjšine, če potem držijo v rokah puško, plug ali kladivo, se borijo proti fašizmu in proti imperialističnemu vmešavanju anglo-amerikancev. Vsi pospravljajo propadlo, da zgradijo novo, svobodno Grčijo.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter, odgovorni urednik: Franci Ogris, oba Celovec, Salmstraße 6. Uprava: Celovec, Volkermarkt Straße 21. Dopisi se ne pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Post-schließfach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.“, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

Tihožitja z jajci

MIŠKO KRANJEC

In Joško je pripovedoval zanosno o tistem, kar je sam videl, pripovedoval še bolj o tistem, kar je slišal, najbolj pa o tistem, kar si je bil sam izmislil. Ded je poslušal z blestečimi očmi o tem, kar je Joško videl, ves ožarjen o tistem, kar je bil fant slišal, in ves iz sebe o tistem, kar si je bil fant izmislil, naposled pa ga je poslal po novejšo, še bolj vznemirljivo in še lepše novice.

Ko pa mu je bilo že tudi tega premalo in ko so naposled oficirji prišli v vas samo, mu je dejal:

»Jaz na svojo žalost ne morem hodi-ti, zato pojdi tja, pa mi enega privedi. Samo glej, da bo oficir, razumeš, ker jaz sem bil kaprol in ni, da bi govoril s kakim navadnim vojščakom. Pozdravi ga lepo in mu takole reci: »Dort wartet an si ajn alter kamerate. Fant se je moral stavek naučiti na pamet, šele tedaj je lahko šel, ded pa se je okrasil z vsemi medaljami, ki jih je bil dobil v

prejšnji vojni, ko je še lahko hodil in oboževal Franca Jožefa. Odlikovan je pa je bilo vse do velike srebrne in celo do zlate medalje, s čemer se ni ponašal kdor si bodi.

Tako okrašen z medaljami na svojih upadlih hropečih prsih, z belimi lasmi na glavi, ves prazničen v duši je pričakoval Nemcev.

Joško je storil, kakor mu je bil naročil ded. Prijel je oficirja za rokav in mu s sijočim obrazom povedal, kar mu je bil rekel ded. In glej, Nemeec se ni razjezil. Z drugimi vred, ki so bili okrog, se je hohotajoče smejal, potrepjal Joška po ramenih, nekaj spraševal. Česar ta ni razumel, naposled pa si vzel za stražo nekega vojaka in šel za fantom. Spotoma je sicer začel jezиковo ferflubtati, ker se mu je zdelo preveč v hrib, a se je naposled vdal fantu, ki mu je postajalo vroče od bojazni in je z rokami dokazoval, kako »dort wartet

an si ajn alter kamerate, ki je bil kaprol in ima mnogo medalj.

Tako so naposled le prišli do Svetkovih. Vojak, ki je spremljal oficirja, je ostal zunaj za stražo. Oficir in Joško pa sta jo mahnila v sobo. Tam sta poleg deda bila še Anica in Mihee, ki pa sta jo ročno potegnili ven, ko je prišel k njim tako visok gost. Ded je opirajoč se na svojo grčavo palico stal ves zvrzan sredi sobe, veličasten s svojimi belimi lasmi in z medaljami na prsih. Joško ga takega še ni videl; bil je, kakor da je dočkal največji in najsvetlejši trenutek svojega življenja. Sprejel je Nemca po vojaško, mu salutiral, nato imel nekaj govor v nemškem jeziku, naposled pa pokazal visokemu gostu za mizo, kamor je ta brez vsakega obotavljanja sedel. Ded je odprl dur in poklical Micko, svojo hčer in vdovo. Mati Micka je res prišla, sramežljivo kakor vse kmečke žene, prav tako se je smehljala, prav tako je ljubko kakor vse dobre in poštene vdove pobešala oči, in jamice na njenem licu so proti njeni volji postale kar zapeljive. Sploh je vsa ta njena sramežljivost, ki ni bila niti malo ponarejena, bila kaj izzivalna, na-

ravnost zapeljiva, ne da bi se Micka tega zavedala. Zakaj materi Micki, ki je imela četrto otrok in težko življenje, ni prišlo nič slabega na misel, razen, da je verjela, da naposled po dolgih letih, po težkem življenju, prihaja sreča tudi k njim, tudi k njenim otrokom.

Nemeec je sedel za mizo, gotal s pogledi ženo, naposled pa na dedovo vprašanje, s čim naj mu postreže dejal: Ajer. Ded je srečen pokimal, se obrnil k hčeri in dejal:

»Jajca mu ocvrli«

Micka je šla in ker je kurila, mu je lahko kar naglo ocvrla jajce, ki jih je imela dokaj spravljenih za veliko noč. Prinesla je cvrtino, pristavila kruh, vilice in nož in se še vedno smehljala. Nemeec pa je dejal proti dedu: Vajn.

Tudi vina so imeli, za veliko noč seveda, ki ga je bila dobila od gospodarjev, kjer je delala v vinogradih z otroki. Micka je besedo razumela in dedu ni bilo treba tolmачiti. Šla je po vino, a ko je vino prinesla, je bilo jajce do mla že konec, zaradi česar je Nemeec dejal:

»Nochmals.«

(Dalje.)